

Porast tuje konkurence na tržiščih Latinske Amerike

V toku več povojnih let do leta 1951 je imelo tržišče Latinske Amerike najhitrejši tempo razvoja na svetu. ZDA pa so imele skoraj monopolni položaj zaradi druge svetovne vojne in prekinitve tradicionalnih trgovinskih zvez tega področja z Evropo. Po letu 1948 je začel ta monopolni položaj postopno slabeti, kar kaže spodnja tabela.

UVOZ V LATINSKO AMERIKO
(v milijonih dolarjev)

	1949	1955
ZDA	3205	3113
Zahodna Nemčija	7	507
Velika Britanija	485	322
Francija	81	257
Kanada	—	190
Italija	221	184
Japonska	—	170
Nizozemska	8	140
Belgija — Luksemburg	42	123
ZSSR in države Vzh. Evrope	32	250
Jugoslavija	—	21

Kakor vidimo, je delež ZDA in Velike Britanije pri izvozu iz Latinske Amerike ne samo v relativnem, temveč tudi v absolutnem upadanju. Vse druge države so znatno povečale plasma svojih izdelkov na tržiščih Latinske Amerike z edino delno izjemo Italije. Skoraj vsa zamenjava med Jugoslavijo in Latinsko Ameriko je omejena na države izven dolarskega področja ali še ožje na Argentino.

Evropski tekmeči uspešno prodirajo na ta tržišča ne samo zato, ker bolj ustrezajo Latinski Ameriki zaradi pomanjkanja dolarjev, temveč tudi zaradi bolj dostopnih cen, kreditnih olajšav itd. Jugoslovanski izvozniki uspešno tekmujejo na teh tržiščih, posebno glede izvoza kmetijskih strojev in nekatere industrijske opreme. Glede na gospodarski razvoj tega področja se tržišče Latinske Amerike še naprej intenzivneje razširja. Hkrati postaja tudi tuja konkurenca čedalje bolj ostra.

B. V.

Madžarsko gospodarstvo po oktobrskih dogodkih

Programska deklaracija vlade LR Madžarske trdi, da je industrija zaradi stavk, ki so jo pretresale, zmanjšala narodni dohodek za devet milijard forintov. Razen tega mislijo, da je bilo uničenih blagovnih skladov v vrednosti 1,5 milijarde forintov, medtem ko ocenjujejo škodo, ki je bila prizadejana javnim in zasebnim poslopijem, na milijardo forintov. Po drugih cenitvah znaša skupna škoda celo 15 milijard forintov, kar znaša četrtno letnega narodnega dohodka.

Stanovanjski sklad Budimpešte je bil posebno oškodovan. V začetku so omenjali številko 40.000 bolj ali manj poškodovanih stanovanj. Kasneje so to številko popravili na 20.000. Po najnovejših podatkih je bilo v Budimpešti doslej že popravljenih okrog 5700 poškodovanih stanovanj.

Med industrijskimi vejami je bila najbolj prizadeta proizvodnja premoga, zaradi nje pa tudi proizvodnja električne energije. Druge industrijske veje, čeprav niso na svojih napravah utrpeli kakšne posebne škode, ne obratujejo predvsem zaradi pomanjkanja premoga in električne energije. Aluminijaska industrija na primer, ki proizvaja 33.000 ton aluminija in polizdelkov na leto (okrog 154.000 ton glinice na leto, ne obratuje zaradi pomanjkanja električne energije. Valjarne predelujejo zadnje bloke domačega aluminija in tako računajo tudi z možnostjo uvoza aluminijastih blokov. Plavži v črni metalurgiji obratujejo s 30 odstotki zmogljivosti, valjarne in nekatere drugi obrati pa skoraj nič ne obratujejo. Zaradi pomanjkanja električne energije je v zastoji celo tudi proizvodnja takih izdelkov, kakor so vžigalice in tobak.

Obstaja nevarnost inflacije, ker pričakujejo kljub takemu gospodarskemu stanju povečanje kupne moči za 20 odstotkov v primerjavi z letom 1956 zaradi ukinitve odkupa, povečanja plač, odprave nekaterih davkov in

posebno zaradi izplačila plač za večtedensko razdobje, ko je bila praktično vsa proizvodnja ustavljena.

Da bi obvladala svoje gospodarske težave, je Madžarska dobila znatno pomoč iz tujih držav. Tako je med drugim Madžarska dobila 420 vagonov gradbenega materiala in nad 6200 vagonov osnovnih živil. V ZSSR, na Poljskem, v CSR in v Vzh. Nemčiji so izvedli nabirane akcije, v katerih so zbrali okrog 25 do 30 milijonov dolarjev. Darila Mednarodnega Rdečega križa so dosegla vrednost več milijonov dolarjev. Pomembno pomoč je poslala tudi LR Kitajska, delno v blagu, delno pa v finančnih sredstvih v skupnem znesku okrog 50 milijonov dolarjev.

Naša vlada je prav tako nudila znatno pomoč Madžarski za ureditev in prebroditev gospodarskih težav. V tej pomoči je vsekar najpomembnejši blagovni kredit v znesku 2 milijonov dolarjev za odložitve izpolnitve madžarskih gospodarskih obveznosti do naše države za določen čas.

Madžarska se trudi, da bi poleg te pomoči dobila tudi kredite, posebno od vzhodnoevropskih držav, v višini več stotin milijonov dolarjev, od katerih naj bi 50 milijonov predstavljalo kredit v prostih devizah. Podobne kredite je Madžarska zaprosila tudi v zahodnih državah.

E. S.

Odkup kmetijskih pridelkov v LR Romuniji

Decembrski plenum CK Romunske delavske partije je lani razpravljala o vprašanju kmetijske proizvodnje. Med drugim je bil sprejet sklep, da se odpravi obvezni odkup vseh kmetijskih pridelkov razen mesa in volne. Namesto odkupa bodo uvedli prosto prodajo kmetijskih pridelkov.

Razvoj kmetijske proizvodnje je postal središče pozornosti že na drugem kongresu

Ob ostavki članov delavskih svetov v Budimpešti

Člani delavskih svetov v okrog 20 tovarnah v Budimpešti so nedavno podali ostavke na svoje članstvo v delavskih svetih. Izjavili so, da »v sedanjih okoliščinah ne morejo izpolnjevati svojih obveznosti do delavcev.« Uradni krogi LR Madžarske in sindikati so obsodili člane delavskih svetov, ki so odstopili. Obtožili so jih, da so zašli pod vpliv podzemelske propagande sovražnih elementov, ki so se baje vtihtapili v delavske svete.

Ne postavljamo vprašanja, ali so sovražni elementi v tovarniških svetih budimpeštanskih tovarn. To bodo nedvomno vedeli madžarski delavci bolj kakor mi. Radi bi opozorili samo na dejstvo, da delavski sveti na Madžarskem že od samega začetka niso imeli potrebne pomoči in zaupanja madžarskih komunistov ter oblastnih organov. V takem položaju bi niti ne bilo čudno, če bi nekateri člani tudi dejansko zapadli vplivu tujih elementov.

Organiziranje delavskih svetov je tudi na Madžarskem rezultat zavednega boja delovnih ljudi, da bi prevzeli v svoje roke neposredno upravljanje gospodarstva in da bi odstranili spone birokratičnega sistema, ki jim je bil vsiljen od Rakosijevskega režima. Torej bo prej držalo, da je prišlo do teh ostavk zato, ker se delavci še vedno čutijo brezmočni v prizadevanju po odpravi usodnih vzrokov oktobrskih dogodkov na Madžarskem, kakor pa da bi bili pod vplivom razreda, ki je bil tudi na Madžarskem že razbit.

Romunske delavske partije, ki je bil ob koncu predlanskega leta na kongresu je bilo poudarjeno, da je ureditve te velike naloge v veliki meri odvisno od uporabe načela materialne zainteresiranosti kmetijskih proizvajalcev.

Od l. 1953 so v Romuniji sprejeti usmeritve k blagovni zamenjavi med mestom in vasio na gospodarski osnovi, da bi tako materialno zainteresirali kmete. Podyzeli so vrsto ukrepov, ki so predstavljali postopen prehod od sistema obveznega odkupa k sistemu kontrahiranja. Obvezne količine nekaterih pridelkov in število pridelkov, ki so jih morali kmetje oddajati, so bile zmanjšane. V centralnem državnem skladu se delež obveznega odkupa stalno zmanjšuje od l. 1954 in je letos obvezni odkup znašal samo 44 % pšenice, 29 % koruze, 33 % mesa in 40 % mesa.

Sklep o zamenjavi obveznega odkupa kmetijskih pridelkov s svobodnim prometom bo kmalu pripeljal do popolne ukinitve obveznega odkupa.

Glavni vir za zadovoljitev potreb centralnega državnega sklada kmetijskih pridelkov bo v prihodnje kontrahiranje in prosti odkup kmetijskih pridelkov iz združenega in privatnega sektorja.